

VISNETDRIJVERS

Peter Vermeulen & Jürgen Böhrens

INLEIDING

Glazen visnetdrijvers worden al meer dan een eeuw gebruikt. Men begon ermee in Scandinavië; Noorwegen ca 1840 bij het kabeljauwvissen op de Noord-Atlantische visgronden gevolgd door Denemarken sedert ca 1870. Japan, Engeland, Duitsland en Frankrijk starten ca 1910; Rusland en de USA in de dertiger jaren. Bij mijn weten is Japan momenteel nog het enige land waar glazen visnetdrijvers geproduceerd worden. Het milieu-schadelijke plastic heeft het glas vrijwel geheel verdrongen.

Als jongen kampeerde ik (Peter) in de vijftiger jaren in de zomervakanties in het plaatsje Groote Keeten vlak bij Callantsoog in Noord-Holland. Soms -als je geluk had- vond je na een storm op het strand een glazen bol, veelal groenig van kleur, maar soms ook blank of violetachtig. Vissers ter plekke vertelden ons, dat deze hollen dienden om de visnetten drijvende te houden. Alleen "ouderwetse" boten hadden ze nog, want intussen hadden zich andere kunststof materialen aangediend. Sommige dorpingen hadden de perkjes in hun tuinen zelfs afgezet met deze visnetdrijvers. Zelf heb ik een paar maal zo'n bol mee naar huis genomen, doch bij mijn moeders' grote voorjaars schoonmaak verdween die steevast.

Toen zowel in 1992 als in 1993 enige visnetdrijvers op onze clubveiling verschenen, heb ik er - alleen al uit jeugd sentimentele redenen- enige gekocht.

Zo werden op onze laatste najaarsveiling o.a. zes visnetdrijvers met cachet (glaszegel) in originele touwnetjes aangeboden, afkomstig uit het Oostzee gebied.

De belangstelling hiervoor viel helaas wat tegen. Ze werden niet eens allemaal verkocht, hoewel de inzetprijzen toch redelijk te noemen waren. Het spreekwoord "Onbekend maakt onbemind" doet hier ongetwijfeld opgeld. Zelf kocht ik voor f 35,- een visnetdrijver met het cachet "CM", omdat ik die nog niet had.

In Duitsland is op initiatief van enige glasverzamelaars een nieuw tijdschrift van de grond gekomen "Der Glassfreund", eenvoudig van opzet doch vol goede informatie, uiteraard geënt op het Duitse gebied.

"CM"

Het eerste artikel in dit nieuwe tijdschrift is van de hand van Karl-Heinz Poser, ongetwijfeld één van Duitslands' leidende publicisten op het gebied van antiek glas en dit artikel gaat over

visnetdrijvers met het cachet "CM".

Het leek mij interessant enige gegevens uit Posers' artikel over te nemen.

Het op de sluitpost van de mondgeblazen visnetdrijver aangebrachte cachet werd vaak gestempeld met het logo van de glasfabriek. Zo is b.v. het symbool met het klaverblad (op onze clubveiling in 1992) dat van de glasfabriek Hermann Heye (Schauenstein, Obernkirchen).

Doch merkwaardig genoeg duiden de letters "CM" niet op de fabriek maar op het verkoopmagazijn!

In Noorwegen waren de glasblazerijen van staatswege georganiseerd en er werd centraal verkocht via magazijnen in Drammen en Christiana (het huidige Oslo).

"CM" betekent dus Christiana Magazin!

De donker blauwgroene visnetdrijver met opgemeld cachet, in het bezit van de Heer Poser, meet slechts 5½ cm in doorsnede en is gevonden op het Deense eiland Fünen. Poser veronderstelt, dat zijn drijver voor de binnenvisserij bestemd was.

Hij schat -aan de hand van oude prijscouranten- de ouderdom op ± 130 jaar; vermoedelijk vervaardigd in de glashut Biri (Noorwegen).

Het in mijn bezit zijnde exemplaar meet ± 11cm in doorsnede en is typisch "waldgroen" van kleur, maar ik zou geen enkele indicatie over de ouderdom durven afgeven.

"ANDERE DRIJVERS"

In de U.S.A. zijn er wel wat verzamelaars van "glass floats", maar een grote vlucht heeft deze tak van onze hobby daar toch ook niet genomen.

De meeste drijvers, die gevonden worden zijn van Japanse origine, maar ook Amerikaanse en zelfs Europese drijvers duiken er soms op.

De beroemde Pittsburgh-Corning glasfabrieken maakten b.v. drijvers in tweedelige mallen van een speciaal soort weerbestendig, blank glas. De prijs ervan was ± drie maal die van een normale (geblazen) drijver. Deze drijvers werden vanaf ± 1940 gebruikt, speciaal bij de haaienvangst.

De evenzeer beroemde glasfabrieken van Owens-Illinois Glass Company's Oakland vervaardigden drijvers met behulp van, voor dit doel, omgebouwde flessenmachines. Zij zijn te herkennen aan hun vlakke bodem en hun gezegelde nek. Vlak bij de bodem is de aanduiding "Duraglas" aangebracht. Ook zij zijn van blank glas gemaakt. De standaardmaat is ± 12cm in doorsnede.

Ook deze drijvers werden vooral gedurende de WOII gebruikt, toen de Amerikaanse vissers waren verstoken van de import uit Europa en Japan. Ook Spaanse of Portugese kurk, nodig voor de afsluiting en om de drijver rechtop te houden, was toen nauwelijks te verkrijgen.

De voornaamste producent in de States was echter "The Northwestern Glass Company of Seattle, Washington. Men begon daar in 1932 met het produceren van "Duitse" groene glazen drijvers. In 1933 bedroeg de productie tien- tot vijftienduizend exemplaren. Ook hier was de haaienvisserij de grootste afnemer. Deze vangst bereikte zijn top gedurende de WOII, toen haaien gebruikt werden voor de productie van noodzakelijke vitaminen.

The Northwestern maakte zijn drijvers de eerste paar jaar nog ambachtelijk, later gebruikte men ook hier machines. Men voerde drie standaardmaten: 9cm, 12cm, 13cm en 15cm zowel in amber als in blank glas.

Als merk werden de letters "NW" gebruikt.

In 1943 leverde men ook 690.000 blanke drijvers van 9cm aan een Russische krabbenvangersvloot "Krabotest" voorzien van de letters "C C C P KPAGOTPEC 3".

De Russen produceerden trouwens ook zelf drijvers voorzien van het bekende hamer en sikkel symbool en ook wel met een vijfpuntige ster.

Uit Engeland zijn o.m. bekend de merken "Neversink" en "G.B.6" (blank glas).

Een bekende Noorse drijver is "F.G." van de glasfabriek "Fresland Glasverk" in Bergen in de kleuren blauwgroen en amber. Uit Denemarken stamt de "A.S." (Kastrup Glasvaerk, Kopenhagen). Maar de meeste drijvers komen uit Japan.

De schrijver van het boek "Beachcombing For Japanese Glass Floats" Amos L. Woods schatte in 1971, dat er zo'n tien miljoen Japanse drijvers op drift waren in de Stille Oceaan, meegevoerd door de Kuroshio Stroom. En nog steeds spoelen er aan!

NASLAGWERK "DE FLESSENLOODS" WORDT HERZIEN.

Indertijd is er door de Vereniging een naslagwerk met betrekking tot flessenvormen en -benamingen uitgegeven. Naar dit unieke boekje is veel vraag van met name de nieuw toegetreden leden, doch helaas zijn er geen exemplaren meer voorhanden.

Het Bestuur heeft danook gemeend dit boekje nogmaals te doen verschijnen en waar nodig aanvullingen en wijzigingen aan te brengen. Hiertoe is door het Bestuur eerder dit jaar een Commissie Benamingen geïnstalleerd en Bert de Jong, Wim Snickers en Klaas Prins hebben enthousiast gereageerd op het verzoek om deze Commissie te willen bemannen.

De Commissie is inmiddels enige keren bij elkaar gekomen om de mogelijkheden te bespreken en uit deze besprekingen is al snel duidelijk geworden dat het niet een "fluitje van een cent" is om dit naslagwerk op een verantwoorde en aantrekkelijke manier in een nieuwe versie uit te geven.

Om de werkzaamheden toch binnen een redelijke tijd te kunnen afronden doen wij hierbij gaarne een beroep op onze leden: indien u meent dat u kunt bijdragen aan het tot stand komen van de herdruk van "De Flessenloods" (foto's maken, tekstverwerken, lay-out, archiefonderzoek enz.) en hiervoor de nodige tijd beschikbaar hebt dan wordt u vriendelijk verzocht contact op te nemen met ondergetekende.

namens de Commissie :
Klaas Prins, tel. 03480-15804.

Boekennieuws

De oude jaargangen van ons clubblad zijn in een nieuw jasje gestoken. Per 3 jaargangen zijn ze nu "verpakt" in een groene kunststof ringband. Hierdoor zijn ze handelbaarder en beter leesbaar geworden. In nummer 1 zitten de jaren 1979 t/m 1982 en verder in nummer 2 1983 t/m 1985 enz. Dus vooral voor de nieuwe leden een enorm naslagwerk met alle kennis en inbreng van de leden gedurende de afgelopen 15 jaar.

Nieuwe aanwinsten:

Glashütten in Brandenburg. von Gerrit und Karin Friese.

Die Geschichte der Glashütten vom 16. bis zum 20. Jahrhundert.

Een uitgave van Museum Eberwalde-Finow, met veel afbeeldingen van glaszegels en flessen met glaszegels.

Wilt U deze aanwinst bijschrijven in Uw Catalogus?

Via Peter hebben wij contacten met The Canadian Bottle & Stoneware Collectors Club gelegd en o.a. afgesproken ons beider driemaandelijks clubblad uit te wisselen. Wij krijgen dus The Canadian Bottle and Stoneware Collector ieder kwartaal opgestuurd en zullen deze in een ordner verzamelen en via de bibliotheek beschikbaar houden voor geïnteresseerde leden.

In ieder nummer worden de hoofdstukken Beer, Fruitjars, Medicines, Soda Water, Black Glass, Inks en Gingerbeer behandeld in uitgaven van 60-70 pagina's.

Dickpinkster

OP ZOEK NAAR DE ROOTS

Een Amerikaanse collega verzamelaar van Nederlandse afstamming is op zoek naar flessen met de naam "KOSTER" erop. Wie kan hem verder helpen?

U kunt schrijven naar:

Mr Larry Koster
5221 Dutchman Drive
Raleigh NC 27606
U.S.A.

